КИБЕРХАВФСИЗЛИК

Фишинг ҳужумлари: алдовни қандай таниш мумкин

Сохта хабарлар, ўхшатма сайтлар ва “текин совға” тузоқларини аниқлашнинг амалий белгилари.

Муаллиф: **Xurshidjon Yunusov** • 24 октабр 2026

Фишинг — фойдаланувчини алдаб, парол, карта маълумотлари ёки тасдиқлаш кодини қўлга киритишга қаратилган ҳужум. У техник заифликдан эмас, инсон ишончидан фойдаланади. Шунинг учун энг яхши ҳимоя — хабардорлик.

Фишингнинг одатий белгилари

1. **Шошилтириш:** “Аккаунтингиз 24 соатда блокланади”, “Фақат бугун!”.
2. **Ҳаддан ташқари яхши таклиф:** текин телефон, Премиум обуна, катта ютуқ.
3. **Код ёки парол сўраш:** ҳеч бир расмий хизмат SMS кодингизни сўрамайди.
4. **Ўхшатма манзил:** ҳарфлари алмаштирилган доменлар ёки расмийга ўхшаш, лекин бошқа сайтлар.
5. **Кутилмаган илова:** .апк, .эхе ёки архив файллар.

Ҳаволани текшириш

Компютерда ҳавола устига сичқончани олиб боринг — ҳақиқий манзил пастки бурчакда кўринади. Телефонда ҳаволани узоқ босиб, манзилни олдиндан кўринг. Домен номини охиридан бошлаб ўқинг: `bank.uz.example.com` манзили *example.com* сайтига тегишли, банкка эмас.

Мессенжерлардаги тузоқлар

Telegram’да кенг тарқалган схемалар: “дўстингиз” номидан овоз беришни сўраш, сохта “Telegram Премиум” совғаси ёки канал эгасига “ҳамкорлик” таклифи. Уларнинг мақсади битта — сиздан кириш кодини олиш ёки зарарли

дастурни ўрнаттириш.

Агар алдансангиз нима қилиш керак?

- Дарҳол паролни ўзгартиринг ва бошқа барча қурилмалардаги сессияларни ёпинг.
- Икки босқичли аутентификатсияни ёқинг.
- Карта маълумотлари киритилган бўлса — банкка қўнғироқ қилиб, картани блокланг.
- Яқинларингизни огоҳлантиринг: ҳужумчи уларга ҳам сизнинг номингиздан ёзиши мумкин.

> *Шубҳа туғилса — тўхтанг. Расмий илова ёки сайтни ўзингиз очиб, маълумотни у ердан текширинг.*